

Asia

EU-Kiina-huippukokous 1.4.

Kokous

01.04.2022 - 01.04.2022

EU-Kiina-huippukokous keskittyi Venäjän hyökkäykseen Ukrainassa ja EU-Kiina-suhteen pitkäaikaisiin ongelmiin. EU:n ja Kiinan näkemykset eivät lähentyneet toisiaan huippukokouksen aikana. EU toimi tavoitteidensa mukaisesta ja onnistui välittämään Kiinalle selkeät viestit molemmissa asiakohdissa. Korkean tason EU-Kiina talousdialogi järjestetään lähikuukausien aikana. Esillä oli myös Kiinan ihmisoikeustilanne. Kiina myöntyi EU-Kiina-ihmisoikeusdialogin jatkamiseen. Ilmasto, biodiversiteetti ja energia tunnistettiin aloiksi, joilla EU:n ja Kiinan välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä tulisi jatkaa.

Vuoden 2022 EU-Kiina-huippukokous pidettiin videoneuvottelukokouksena 1.4. EU:ta edustivat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel, komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja EUn ulkosuhdehallinnon korkea edustaja Josep Borrell. Kiinaa edustivat presidentti Xi Jinping ja pääministeri Li Keqiang. Kokoukseen osallistui myös Kiinan ulkoministeri Wang Yi. Kiinan pääministeri osallistui ensimmäiseen, noin kahden tunnin mittaiseen kattavaan keskusteluun, presidentti Xi jälkimmäiseen, noin tunnin mittaiseen osioon.

EU-Kiina-huippukokous keskittyi kahteen pääaiheeseen, Venäjän hyökkäykseen Ukrainassa ja EU-Kiina-suhteen kipupisteisiin. Kiinan ambivalentti suhtautuminen Venäjän sotatoimiin, sen ilmaisema tuki Venäjän turvallisuusintressien huomioimiselle Euroopassa sekä niukka tuki Ukrainalle on herättänyt keskustelua Kiinan ja Venäjän suhteiden tiivistymisestä ja sen vaikutuksista niin Euroopalle kuin kansainväliselle järjestelmällekin. EU-Kiina-suhteet ovat puolestaan heikentyneet Kiinan suurvalta-aseman vahvistumisen myötä. Erityisesti vuoden 2021 aikana sekä niiden eriävät näkemykset ihmisoikeuksista että Kiinan taloudelliset painostuskeinot heikensivät suhteita. Näistä syistä johtuen tavanomaista huippukokousta, jossa EU:n ja Kiinan välisiä suhteita olisi käsitelty kattavasti, ei voitu järjestää.

EU:n ja Kiinan näkemykset eivät lähentyneet toisiaan huippukokouksen aikana. EU:n voidaan katsoa saavuttaneen tavoitteensa siinä, että se onnistui käymään asettamansa agendan mukaiset keskustelut Kiinan kanssa, välittämään vakavan viestin Kiinan velvollisuudesta pyrkiä vaikuttamaan Venäjään ja muistuttamaan Kiinaa siitä, että Venäjän tukeminen ja mahdollinen pakotteiden kiertäminen vaikuttaa haitallisesti EU:n ja Kiinan välisiin suhteisiin. EU pyrki myös oikaisemaan Kiinan kantoja länsimaiden Venäjä-pakotteista: pakotteiden haitalliset vaikutukset ovat seurausta Venäjän sotatoimista, eivät pakotteista itsestään.

Kiina vastasi EU:n viestiin Venäjään vaikuttamisesta alleviivaamalla neutraalia asemitumistaan ”konfliktiin” (välttämättä käyttämästä sanaa sota), Venäjän ja Ukrainan välisten neuvottelujen tarvetta ja humanitäärisen kriisin ratkaisemista. Sodan juurisyytä se näkee kylmään sodan aikaisen Euroopan turvallisuusasetelman, jonka uhriksi Ukraina on joutunut. Kiina näkee, että turvallisuudesta tulee neuvotella erikseen EU:n, NATOn ja Venäjän välillä. Kiina korosti voimakkaasti myös lännen asettamien pakotteiden haitallista vaikutusta toimitusketjuihin, globaaliin talouteen ja kehitysmaiden ruokaturvaan. Kiina sanoo edistävänsä rauhaa ”omalla tavallaan” ja näkee vastuulliseksi toiminnaksi pysytellä sodan ulkopuolella.

Kiinan tavoitteena oli saada huippukokouksesta myönteinen lopputulos ja sen huippukokouksen jälkeisessä viestinnässä korostuivatkin EU:n ja Kiinan yhteiset ponnistelut rauhan ja vakauden säilyttämiseksi. EU:n näkemys on, että huippukokouksen järjestäminen ei riitä suhteiden normalisoimiseksi Kiinan kanssa. EU tarkastelee Kiinaa edelleen yhteistyökumppanina sekä kaupallistaloudellisten sidosten että yhteisten globaalien haasteiden näkökulmasta, mutta suhteiden pitkäaikaiset haasteet on pyrittävä ratkaisemaan ennen kuin voidaan puhua suhteiden normalisoinnista. EU nostikin esille kaupan ja investointien epätasapainon Kiinan kanssa sekä investointisopimuksen (Comprehensive Agreement on Investment, CAI) tilanteen. Osapuolet sopivat, että korkean tason talousdialogi järjestetään lähikuukausien aikana. Kiinan pakotteet Euroopan parlamentille kuitenkin estävät investointisopimuksen etenemisen ratifiointiin.

Ilmasto, biodiversiteetti ja energia tunnistettiin aloiksi, joilla EU:n ja Kiinan välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä tulisi jatkaa. EU rohkaisi Kiinaa vähentämään hiilen käyttöä ja metaanipäästöjä sekä tehostamaan uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoa. Kiina puolestaan osoitti kiinnostusta lisätä yhteistyötä digitaalisuuden osalta (ml AI, tieto- ja viestintäteknologia, standardit ja digitaalinen turvallisuus). EU nosti huolenaiheikseen digiyhteistyön osalta eroavaisuudet tietosuojan ja yksityisyyden suojan osalta, Kiinan transparenssin puutteen sekä kyberuhkat. Tutkimus- ja innovaatioyhteistyö voisivat olla mahdollisia vastavuoroisuuden pohjalta, mikäli Kiina sitoutuu noudattamaan kansainvälisiä standardeja, akateemisia käytäntöjä ja IPR-oikeuksia.

EU nosti myös esille Kiinan ihmisoikeudet, kuten uiguurien, tiibetiläisten ja ihmisoikeusaktivistien tilanteen sekä Ruotsin kansalaisen Gui Minhain tapauksen. EU antoi Kiinalle myös listan yksittäisistä ihmisoikeustapauksista, joihin Kiinalta odotetaan vastausta. Kiina vahvisti edistävänsä oma visiotaan ihmisoikeuksista sen omista lähtökohdista, mutta myöntyi jatkamaan ihmisoikeusdialogia EU:n kanssa.

Muita esillä olleita keskustelun aiheita olivat Kiinan globaali kehitysaloite (Global Development Initiative, GDI) ja mahdollinen EU-Kiina humanitäärisen avun dialogi. EU ja Kiina keskustelivat myös alueellisista kysymyksistä ml Myanmar, Afganistan, Iran/JCPOA, Etelä-Kiinan meren tilanne ja Taiwan.

Suomen edustajat

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi